

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри спеціальної та
інклюзивної освіти

Світлана МИХАЛЬСЬКА

«26» серпня 2026 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ
ВИРОБНИЧА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В ЗАКЛАДАХ
ДОШКІЛЬНОЇ ТА ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ З
ІНКЛЮЗИВНИМ НАВЧАННЯМ НА ПОСАДІ ВЧИТЕЛЯ-
ДЕФЕКТОЛОГА**

підготовки фахівців **першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**
за освітньо-професійною програмою **Спеціальна освіта**

(Олігофренопедагогіка)

спеціальності **016 Спеціальна освіта**

спеціалізації **016.02 Олігофренопедагогіка**

галузі знань **01 Освіта / Педагогіка**

мова навчання **українська**

2026-2027 навчальний рік

Розробники програми: **Олена Чопік**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти.

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Протокол № 13 від «26» серпня 2026 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми

Тетяна ДОКУЧИНА

ВСТУП

Робоча програма практики розроблена на основі Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка відповідно до законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08 квітня 1993 р. № 93 (zareestrowano в Міністерстві юстиції України 30 квітня 1993 р. за № 35) (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міносвіти N351 (v0351281-94) від 20.12.94), Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка.

Робоча програма виробничої педагогічної практики в закладах дошкільної та загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням передбачена освітньо-професійною програмою Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка) та навчальним планом підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта.

Мета практики: формування компетентностей, необхідних для виконання функціональних обов'язків вчителя-дефектолога закладів дошкільної та загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням.

Завдання практики:

1. Знайомство із закладом, дирекцією, вчителями-дефектологами, практичним психологом, соціальним педагогом.
2. Складання індивідуального плану роботи, його узгодження з олігофренопедагогом.
3. Ознайомлення з документацією олігофренопедагога.
4. Аналіз індивідуальних програм розвитку учнів з особливими освітніми потребами (додаток Ж).
5. Аналіз програм з корекційно-розвиткової роботи для дітей з особливими освітніми потребами (з порушеннями інтелектуального розвитку, з затримкою психічного розвитку, з складними порушеннями розвитку).
6. Систематичне відвідування корекційно-розвиткових занять, які проводить олігофренопедагог.
7. Відвідування по 1 заняттю інших вчителів-дефектологів, які працюють у цьому закладі.
8. Розробка 4 конспектів і проведення різних корекційно-розвиткових занять для дітей з особливими освітніми потребами (з порушеннями інтелектуального розвитку, з затримкою психічного розвитку, з складними порушеннями розвитку).
9. Участь разом з вчителями-дефектологами у різних формах науково-методичної роботи, які проводяться у закладі протягом практики.
10. Ведення щоденника практики.

11. Захист практики, участь у підсумковій конференції.

Базами проходження виробничої педагогічної практики в закладах дошкільної та загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням є заклади інклюзивної освіти, у яких навчаються діти з особливими освітніми потребами, зокрема, заклади дошкільної і загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням.

Компетентності, які мають бути сформовані у здобувача вищої освіти під час проходження практики

Відповідно до ОПП спеціальності:

Програмні компетентності навчання:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (4, 6, 8):

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (4, 5, 6, 7, 12, 16):

- Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.
- Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.
- Здатність реалізовувати персоналізовані підходи у процесі надання послуг раннього втручання (відповідно до обраної спеціалізації).
- Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.
- Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.
- Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Терміни проходження практики: виробнича педагогічна практика в закладах дошкільної та загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням передбачає 7,5 кредитів (225 год.), триває протягом 5 тижнів, завершується диференційованим заліком.

Організація проведення практики: наказ про проведення практики готує методист з практики, організацію та контроль за проведенням практики здійснює керівник практики. Під час настановної конференції здобувачі вищої освіти одержують завдання практики, методичні рекомендації щодо її проходження. Протягом проходження практики здобувачі вищої освіти мають змогу одержувати консультації у керівника практики. Захист практики відбувається на підсумковій конференції.

Обов'язки здобувачів вищої освіти на практиці

1. Брати активну участь у настановній та підсумковій конференціях.
2. До початку практики отримати від керівника практики від кафедри направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник, індивідуальне завдання) та консультації щодо оформлення необхідних документів.
3. До початку практики пройти в Університеті інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності.
4. Своєчасно прибути на базу практики.
5. Ознайомитися та суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку на базі практики.
6. Дотримуватися режиму закладу та його вимог.
7. Ознайомитися з роботою вчителя-дефектолога (олігофренопедагога).
8. Спостерігати за діяльністю олігофренопедагога.
9. Відвідувати корекційно-розвиткові заняття, які проводить олігофренопедагог.
10. Розробити 4 конспекти і провести різні корекційно-розвиткові заняття для дітей з особливими освітніми потребами (з порушеннями інтелектуального розвитку, з затримкою психічного розвитку, з складними порушеннями розвитку).
11. Проаналізувати корекційно-розвиткове заняття, проведене практикантом (або вчителем-олігофренопедагогом).
12. Брати участь разом з вчителями-дефектологами у різних формах науково-методичної роботи, які проводяться у закладі протягом практики.
13. Своєчасно оформити звіт та захистити його в терміни, визначені наказом.

Обов'язки керівника практики від кафедри

- спільно з методистом навчального відділу з організації практики на факультеті забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед направленням здобувачів вищої освіти на практику: інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності, правил поведінки, надає здобувачам необхідні документи;
- повідомляє здобувачів вищої освіти про форми звітності;
- бере участь у розробці програм практики;

- бере участь у розподілі здобувачів вищої освіти за базами практики;
- розробляє тематику індивідуальних завдань на практику та видає їх здобувачам вищої освіти до початку практики;
- узгоджує з керівником практики від бази практики індивідуальні завдання з урахуванням особливостей бази практики;
- до початку практики проводить зі здобувачами вищої освіти інструктаж з безпеки життєдіяльності та охорони праці, оформляє відповідні документи;
- бере участь у настановних інструктивних нарадах та підсумкових конференціях з питань практики;
- відстежує своєчасне прибуття здобувачів вищої освіти до місць практики;
- здійснює контроль за виконанням програми практики та строками її проведення;
- забезпечує спільно з керівником практики від бази практики високу якість її проходження згідно з програмою;
- контролює забезпечення необхідних умов праці, організації побуту здобувачів вищої освіти та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці та техніки безпеки;
- надає методичну допомогу здобувачам вищої освіти під час виконання ними індивідуальних завдань, перевіряє робочу документацію;
- надає методичну допомогу здобувачам вищої освіти при підготовці до проведення занять, відвідує та оцінює залікові заходи, аналізує їх;
- проводить консультації щодо опрацювання зібраного матеріалу та його використання для звіту про практику;
- інформує здобувачів вищої освіти про порядок подання звітів про практику та їх захисту;
- перевіряє звітну документацію здобувачів вищої освіти;
- приймає захист звітів здобувачів вищої освіти про практику в складі комісії, оцінює результати практики здобувачів вищої освіти, виставляє оцінки у залікові книжки;
- здає звіти здобувачів вищої освіти про практику на кафедру;
- готує звіт про проведення практики.

Обов'язки керівника практики від баз практики

- розподіляє здобувачів вищої освіти за робочими місцями відповідно до графіка проходження практики, забезпечує ефективність її проходження;
- забезпечує проведення інструктажу з охорони праці, протипожежної безпеки на базі практики та на робочому місці під час виконання конкретних видів робіт; ознайомлює здобувачів вищої освіти з організацією робіт на конкретному робочому місці;
- забезпечує проходження практики здобувачами вищої освіти в структурних підрозділах підприємства, організації, установи;
- забезпечує і контролює дотримання здобувачами вищої освіти правил внутрішнього розпорядку бази практики;

- створює необхідні умови для оволодіння здобувачами вищої освіти новою технікою, сучасними технологіями та методами організації праці, сприяє підбору матеріалу для виконання курсових та кваліфікаційних робіт;
- оцінює якість проходження практики здобувачами вищої освіти, складає на них характеристику з відображенням у них виконання програми практики, якості професійних знань та умінь.

Правила техніки безпеки

Здобувач вищої освіти виконує правила внутрішнього розпорядку закладу та правила техніки безпеки, з якими ознайомлюється на настановній конференції. З «Інструкцією №111 з охорони праці та безпеки життєдіяльності для здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, які направляються для проходження практики» можна ознайомитися за покликанням https://drive.google.com/file/d/1YMxR_EUtZo1zmE9GaWcEZR744e5dHKgp/view

Зміст практики

1. Участь у настановній конференції.
2. Знайомство із дирекцією, вчителями-дефектологами.
3. Складання індивідуального плану роботи, його узгодження з олігофренопедагогом.
4. Ознайомлення з документацією олігофренопедагога. Зокрема, з річним планом роботи, календарними планами корекційно-розвиткових занять з учнями, графіком роботи, розкладом занять, журналом обліку учнів, журналом відвідування та обліку занять з учнями, журналом обліку проведених консультацій та просвітницьких заходів, планом з самоосвіти, індивідуальними програмами розвитку учнів, копіями висновків інклюзивно-ресурсного центру про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дітей з особливими освітніми потребами, портфоліо учнів, конспектами корекційно-розвиткових занять, списком дітей з особливими освітніми потребами тощо.
5. Аналіз індивідуальних програм розвитку учнів з особливими освітніми потребами.
6. Аналіз програм з корекційно-розвиткової роботи для дітей з особливими освітніми потребами.
7. Систематичне відвідування корекційно-розвиткових занять, які проводить олігофренопедагог.
8. Розробка 4 конспектів і проведення різних корекційно-розвиткових занять для дітей з особливими освітніми потребами (з порушеннями інтелектуального розвитку, з затримкою психічного розвитку, з складними порушеннями розвитку).
9. Аналіз корекційно-розвиткового заняття практиканта (або вчителя-олігофренопедагога).

10. Участь разом з вчителями-дефектологами у різних формах науково-методичної роботи, які проводяться у закладі протягом практики.
11. Оформлення документації практики.
12. Захист практики, участь у підсумковій конференції.

Індивідуальні завдання

1. Допомога вчителю-олігофренопедагогу у підготовці до проведення корекційно-розвиткових занять.
2. Розробка тематики консультацій вчителя-дефектолога з батьками дітей з особливими освітніми потребами та з членами команди психолого-педагогічного супроводу учнів з особливими освітніми потребами.

Перелік документів, які веде здобувач вищої освіти під час практики і подає на кафедру після завершення:

1. Щоденник виробничої практики, в якому повинно бути відображено роботу протягом кожного дня перебування в закладі освіти.
2. Зразки документів олігофренопедагога, зокрема, річний план роботи, 1 календарний план корекційно-розвиткових занять.
3. 4 розгорнутих плана-конспекта різних корекційно-розвиткових занять для дітей з особливими освітніми потребами (з порушеннями інтелектуального розвитку, з затримкою психічного розвитку, зі складними порушеннями розвитку) з підписом олігофренопедагога і його оцінкою.
4. Аналіз корекційно-розвиткового заняття, проведеного практикантом (або вчителем-олігофренопедагогом).
5. Тематика консультацій вчителя-дефектолога з батьками дітей з особливими освітніми потребами та з членами команди психолого-педагогічного супроводу учнів з особливими освітніми потребами.
6. Звіт про проходження практики.

Вимоги до звіту про практику

Звіт про проходження виробничої практики в закладах дошкільної та загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх завдань практики. Орієнтовна схема звіту має містити такі структурні елементи:

- I. Загальні відомості про проходження практики.
 1. Прізвище, ім'я, по батькові олігофренопедагога, за яким закріплений практикант.
 2. Спостереження за роботою олігофренопедагога, ознайомлення з його документацією (загальні враження).
 3. Звіт про відвідування корекційно-розвиткових занять.
 4. Звіт про проведення корекційно-розвиткових занять.
 5. Оволодіння вміннями та навичками проведення роботи.
- II. Висновки.
 1. Враження від практики.
 2. Позитивне в організації та проходженні практики.

3. Труднощі, що виникли під час проходження виробничої практики, пропозиції щодо шляхів їх подолання.

Критерії оцінювання результатів практики та визначення рівня сформованості компетентностей

Програмні результати навчання відповідно до ОПП (2, 4, 5, 6, 11, 12, 19).

ПРН 2 – Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

ПРН 4 – Аргументувати, планувати та надавати послуги раннього втручання відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності й здоров'я дитини.

ПРН 5 – Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

ПРН 6 – Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

ПРН 11 – Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

ПРН 12 – Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.

ПРН 19 – Мати навички командної, партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу в спеціальних та інклюзивних закладах освіти.

Підсумки практики оцінюються диференційованим заліком за 100-бальною системою.

100-90 балів (рівень А). Здобувач вищої освіти підготував усі необхідні матеріали, оформив їх відповідно до вимог. На захисті практики допустив незначні помилки під час відповіді на запитання, що не впливають на розуміння навчального матеріалу та вміння ним оперувати. Характеристика студента-практиканта керівником від бази практики оцінена «відмінно».

89-82 бали (рівень В). Здобувач вищої освіти підготував усі необхідні матеріали практики, оформив їх відповідно до вимог. Але при цьому вони мають незначні неточності, які не впливають на загальну структуру; є незначні недоліки при підготовці звіту; у відповідях на запитання на захисті практики спостерігаються часткове нерозуміння матеріалу, труднощі при оперуванні ним. Характеристика студента-практиканта керівником від бази практики оцінена «відмінно».

81-75 балів (рівень C). Здобувач вищої освіти підготував усі необхідні матеріали, оформив їх відповідно до вимог. Але при цьому є недоліки у звітній документації; у відповідях на запитання спостерігаються часткове не усвідомлення матеріалу, труднощі оперування ним. Характеристика студента-практиканта керівником від бази практики оцінена «відмінно» або «добре».

76-67 балів (рівень D). Здобувач вищої освіти підготував усі необхідні матеріали практики. При оформленні звітної документації спостерігаються помилки, що впливають на правильність структури занять, недотримання методики проведення; у щоденнику недостатньо спостережень, висновків про проведення занять з учнями; зміст звіту недостатньо аргументований; у відповідях на запитання відчувається недостатній рівень знань. Характеристика студента-практиканта керівником від бази практики оцінена «добре».

66-60 балів (рівень E). Здобувач вищої освіти підготував усі необхідні матеріали практики, проте є суттєві зауваження щодо якості їхнього оформлення; спостерігаються помилки, які вказують на недостатнє усвідомлення завдань практики; щоденник, звіт та конспекти занять оформлені неправильно; у відповідях на запитання спостерігаються помилки, що свідчать про значні прогалини у знаннях. Характеристика студента-практиканта керівником від бази практики має позитивну оцінку.

65 і менше балів (рівень F). Здобувач вищої освіти підготував частину матеріалів практики, при оформленні яких спостерігаються грубі помилки, які вказують на нерозуміння завдань практики, порушення методики проведення занять; неправильно оформлені щоденник, звіт, конспекти занять; при відповіді на запитання допускаються грубі помилки, що свідчать про нерозуміння навчального матеріалу. Характеристика керівника від бази практики має позитивну оцінку, проте у ній є зауваження щодо проходження практики даним студентом.

Таблиця відповідності шкал оцінювання практики здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з практики	Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Підсумкова оцінка за національною шкалою
100-90	A (відмінно)	відмінно
89-82	B (добре)	добре
81-75	C (добре)	
74-67	D (задовільно)	задовільно
66-60	E (достатньо)	
59 і менше	F (незадовільно)	незадовільно

Порядок підбиття підсумків практики

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики та індивідуального завдання. Форма звітності здобувача вищої освіти про проходження практики – письмовий звіт.

Письмовий звіт разом з іншими документами, що передбачені робочою програмою практики (щоденником, індивідуальним завданням, характеристикою та ін.), подаються на рецензування керівнику практики від кафедри. Після доопрацювання та остаточного погодження з керівником практики від кафедри звіт у друкованому вигляді подається на захист.

Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, розділи з охорони праці та техніки безпеки, висновки і пропозиції, список використаної літератури тощо. Вимоги до оформлення звіту визначаються робочою програмою практики.

Щоденник є частиною звіту здобувача вищої освіти. Враховуючи специфіку проведення практики, кафедри можуть розробляти окрему форму щоденника.

Звіт підписує здобувач вищої освіти, підписує та оцінює безпосередній керівник від бази практики, члени комісії з захисту звітів про проходження практики.

Звітні матеріали практики здобувачів вищої освіти (щоденник, звіт, характеристика, відгуки тощо) зберігаються на кафедрах впродовж трьох років.

Звіт з практики захищають здобувачі вищої освіти перед комісією, призначеною завідувачем кафедри, факультетським керівником практики. До складу комісії входять керівники практики від кафедр Університету і, за можливості, від бази практики, а також викладачі дисциплін фахової підготовки.

Комісія оцінює результати практики здобувачів вищої освіти у терміни, встановлені відповідним наказом про проведення практики здобувачів вищої освіти на базах практики в останні дні її проходження або в Університеті впродовж перших десяти календарних днів після завершення практики.

Підбиття результатів практики відбувається відповідно до принципів та критеріїв, передбачених робочою програмою практики.

Місце, час і форму приймання диференційованого заліку з практики визначає деканат факультету і доводить до відома здобувачів вищої освіти та керівників практик.

У здобувачів вищої освіти заочної форми навчання комісія може приймати залік із практики в період сесії, що відбувається після практики.

Оцінка за практику вноситься до відомості обліку успішності здобувача вищої освіти, залікової книжки/індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти за підписом голови комісії.

Здобувачеві вищої освіти, який не виконав програму практики з поважних причин (підтверджених документально), може бути надано право

на проходження практики повторно. Здобувач вищої освіти, який вдруге отримав негативну оцінку з практики, відраховується з Університету.

Здобувач вищої освіти, який не виконав програму практики без поважних причин або отримав оцінку «незадовільно» за результатами захисту звіту з практики, відраховується з Університету за невиконання навчального плану.

Підсумки практики обговорюють на засіданні кафедри, вченої ради факультету.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Під час захисту навчальної практики можливе використання мультимедійної дошки, проєктора й ноутбука для демонстрації презентацій у форматі MS Power Point або інших.

Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE. Можливе використання застосунків для проведення онлайн-відеоконференцій.

Література

1. Методичні рекомендації щодо проведення практики для здобувачів вищої освіти спеціальності А6 Спеціальна освіта (за спеціалізаціями) спеціалізації А6.02 Корекційна психопедагогіка галузі знань А Освіта: методичні рекомендації [Електронний ресурс] / [кол. авторів]; за заг. ред. О. В. Чопік. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2026. 149 с. URL : <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/10291>

2. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. 164 с.

3. Положення про інклюзивно-ресурсний центр, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 545 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF#Text>

4. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція). Кам'янець-Подільський, 2021. URL : <http://surl.li/twzbve>